

Justitsraad Smidths Livserindringer af 1886.

Forord - 2013

Efterfølgende 'Justitsraad Smidths Livserindringer af 1886' er oprindeligt skrevet af justitsråd Jens Frederik Julius Beck Smidth selv, men er efterfølgende i 1929 genskrevet af hans søn, arkitekt Philip Smidth. - Den sidste del af erindringerne er tilføjet af Philip Smidth i 1929.

Der er tale om et håndskrevet dokument på 10 sider, hvoraf kopi findes på Nationalmuseet (Forsknings- og Formidlingsafdelingen, Danmarks Nyere Tid).

Denne digitale udgave er udarbejdet af undertegnede i juni 2013 ud fra en kopi, jeg venligst har fået tilsendt fra Nationalmuseet.

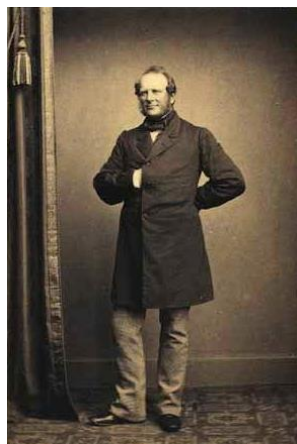
Det håndskrevne dokument på Nationalmuseet indeholder også ca. 41 sider med 'Ferieminder 1865-1875 - Holløse Mølle', der er skrevet af Philip Smidth i 1931.

Denne del er ikke indeholdt i denne digitale udgave.

Rønnede i juni måned 2013

Vagn Mørkeberg Christiansen

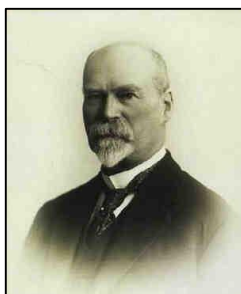
Herunder er indsat fotos af justitsråd J. F. Smith, hans hustru Anna H. Høyer og sønnen, arkitekt Philip Smidth - fundet i 'Billedsamlingen' hos Det Kgl. Bibliotek.

Justitsråd J. F. Smidth
1815-1890

Anna H. Høyer
1831-1898

Arkitekt Philip Smidth - 1855-1938

Justitsraad Smidths 'Livserindringer af 1886'

Det har saa ofte kedet mig, at jeg vidste saa lidt om mine Forældres tidligere Liv. Jeg har derfor tænkt mig, at det kunde interessere mine kære Børn i korte Træk at vide noget om min egen Ungdom og Livets vekslende Forhold, og formentlig maa det være paa Tiden, at jeg nedskriver dette, da jeg snart er 71 Aar gammel.

Min Bedstefader Hans Jensen Smidth var Inspektør over det Klassenske Fideikommiss Godser paa Falster, Corselitze og Carlsfeld.

Min Fader Thomas Smidth var hans Eftermand i dette Embede, og hans Moder mindes jeg boende hos min sal. Fader paa Corselitze, hun var født Beck. Min sal. Moder var en Datter af Provst Friedlieb i Skioldby og Geddesby paa Falster, senere i Idestrup paa samme Sted. Min Faders eneste ældre Broder Professor Jens Hansen Smidth var Præst i Aastrup Sogn paa Falster, og han boede i Moseby. Hans ældste Datter var gift med Dahl, til 1818 Forpagter paa Corselitze, det Aar Kostalden blæste om og dræbte 130 Køer. Han var senere Forpagter af Bjergbygaard i Sjælland, senere Ejer af Holløse Mølle, hvor han døde, og Ejendommen blev solgt til Svoger Rudolph Høyer. Hanne Dahl døde i København, hendes ene Søn Jens var Præst i Jylland, den anden Theodor døde som Fysiker i Aalborg, Julius døde i Vestindien, og Hans i Pernambuk, Datteren Marie er Enke efter Præsten Hageman i Støvring. Professorens anden Datter Marie døde som Asylmoder i Nykøbing ugift, Sønnen Hans Jens døde som vestindisk Officer, og Anton Julius som Skuespiller, Datteren Elisa er gift med Forp. Schow paa Bjerregaard, Sønnen Carl døde som Skibskaptain.

Min Fader Thomas Smidth, født d. 13. Maj 1774, var Student fra Vordingborg Latinskole, han lærte Landbrug paa Juellinge hos Neergaard, hvis Søn den bekendte Dr. med. J. W. Neergaard (Veterinæren) var hans Kontubernal under Københavns Ildebrand. Han var Inspektør paa Corselitze fra Aarhundredets Begyndelse til 1836 eller 37, da han tog sin Afsked og blev Postmester i Nysted, hvor han døde i 1840.

Min sal. Moder Margrethe Elisabeth var en højst elskelig Person, der, i hvor stille hun end var, havde alle sine Børns højeste Kærlighed. Hun forstod med et Blik at styre sine 9 Børn paa den rette Vej, og maa med hendes blide Væsen regnes for en Prydelse for den danske Kvinde. Hun havde 2 Søstre, den ældste Marie var gift med Admiral Michael Bille, en Tid Navigationsdirektør i Danzig, hvor hun døde. I Mange Aar besøgte hun mine Forældre paa Corselitze, og var os alle meget kær, ligesom ogsaa mine ældste Søstre tilbragte mange Tider hos dem i Danzig. Hendes eneste Søn Christian døde som Minister i London, hans Enke Baronesse Ida Bille Brahe, senere Overhofmesterinde, efterlod sig ingen Børn. Min Moders anden Søster Hansine Friedlieb døde i mine Forældres Hus, hun var af svagt Helbred.

Min ældste Søster Marie blev gift med Geert Steenstrup, Artilleriofficer, senere Toldinspektør i Horsens, hvor hun døde efterladende 2 Børn. Johannes, senere Skibskaptain, druknede paa Themsen, gift med Hanne Breum, der har 2 Sønner og en Datter, og Marie, som er Klosterdame i Støvringgaards Kloster.

Min næstældste Søster Eline Smidth døde i Roskilde Kloster i en høj Alder, hun var en lærd Dame.

Min 3. Søster var gift med Pastor Lorch i Hvedstrup og Flyng, hvor han døde. Hun lever i København med sine 2 ugifte Døtre, medens den 3. er gift med en Hr. Rosendal. Sønnen Lorentz Lorch er Korpslæge i Næstved, gift med Oda Kemp, han har 4 Døtre og 2 Sønner.

Min sal. Broder Kommandør i Søetaten Peter Hersleb Classen Smidth var Adjudant hos Fr. VII og Chr. IX, han var gift med Line Benzons, og havde med hende 2 Børn, Margrethe gift med Dr. Vilhelm Bergsøe, og Valdemar gift med Dagmar Holm.

Min fjerde Søster Johanne Christine var gift med Forstander for Næsogaards Agerbrugsskole Fangel, hun døde uden Børn for 2 Aar siden.

Min anden Broder Michael Philip Smidth var Søkaptajn i mange Aar, han forliste paa Lemond Sand og druknede, da han ej med Besætningen vilde forlade Skibet. Han var født 22. December 1813, og kom tillige med mig, som er født 7. Oktober 1815, i 1825 i Nykøbing Latinskole, men havde ingen Lyst til Studering, han gik ud af Skolen og til søs, straks til Kina o.s.v.

Selv blev jeg i Skolen og boede hos Rektor Trojel, en streng Mand, indtil 1834, da jeg blev Student, tilligemed min kære Ven, Lauritz Nyholm, hvis Fader var Forpagter paa Corselitze.

I København tilbragte jeg herlige Dage i den botaniske Professor Hornemanns, Collins og Tybjergs Huse. Begyndte paa Charlottenborg og hos Freund paa Billedtegning, men da jeg i 1835 blev bekendt med min Faders økonomiske Vanskeligheder, da store Summer var anvendt paa min Broder Søofficeren, tog jeg ud at tjene, nemlig paa Kammerherre Neergaards Ejendom Svendstrup, dels paa Godskontoret, dels underviste jeg Godsforvalter Schrøders 2 Sønner, hvoraf den ene senere blev Godsejer paa Sandbygaard, den anden, en meget rar Fyr, blev Ingeniør. Min Svoger Lorch var dengang Præst i Jydstrup, og der kom jeg meget. Den gamle Kammerherre Neergaard boede paa Skjoldnæsholm, medens Sønnen, nuværende Kammerherre, boede paa Svendstrup som Forpagter.

Jeg levede lykkelige Aar paa Svendstrup til 1838, da Kammerherren vilde, at jeg skulde tage dansk juridisk Eksamen, idet han understøttede mig dertil. Dette gjorde jeg, blev færdig 1839, men forinden jeg var færdig, blev jeg engageret af Politimesteren Olrik i Helsingør, anbefalet til ham af hans Slægtning Gehejmeraad Steemann, hvis Velvilje jeg havde vundet paa Svendstrup, hvor hans Datter var gift med Kammerherre Neergaard. Hun døde, medens jeg var der, efter at have født en Datter, som senere blev gift med Baron Gustav Vedel, først Dragonofficer, senere efter Konens Død Bruger af Overdrevsgaarden.

Inden jeg endnu var færdig med Eksamen fik jeg Anmodning om at søge Sekretærposten hos Greve Danneskjold Samsø paa Gisselfeld, der var bleven ledig ved Kruses Forflyttelse til Inspektoratet over Samsø, man mente, dette var meget bedre. Jeg frasagde mig derfor Bestillingen hos Olrik, men har mange Gange selv været i Tvivl om Rigtigheden heraf, thi hos Olrik var jeg utvivlsomt bleven et dygtigt Menneske, paa Gisselfeld skulde jeg være alt, uden at have mindste Vejledning, som Greven, der var en Særling, aldeles ikke kunde give mig.

Forholdene var meget vanskelige, idet Grevens Moder førte Huset for ham, og vi var Kostgængere hos hende. Af Naturen var han meget mistænksom, og troede, maaske ikke uden Grund, at Moderen og Tanten Jane snød ham. Disse fornemme Damer vilde gerne befale, og det var meget vanskeligt at balancere imellem dem, uden at krænke Principalens Ret. Hertil kom endvidere, at Grevens ældste Broders Familie boede det meste af Aaret tillige med Generalpostdirektørens do derude, og i hvert fald brændte den smaalige Mands Brænde og Tørv. Jeg søgte at bevare i det mindste Skinnet af et anstændigt Forhold, og de to meget elskværdige unge Grevinder, der altid henvendte dem til mig om deres Ønsker, indsa og paaskønnede mine Anstrengelser, især gjorde den engelske Grevinde Elisabeth det.

1840 havde vi besøg af Hertugen og Prindsen af Augustenborg med Hof, og senere kom Kong Christian den 8. og Dronning Caroline Amalie med hele Hoffet, af hvem der gjordes megen Stads.

Grev Christian D. S. var imidlertid bleven Overstaldmester, og Grev Sophus Generalpostdirektør, saa Modet i Familien steg højt.

Enkegrevinde Danneskjold, som var en dannet og god Kone, havde bestandig Besøg af Landets første Mænd saasom Ørsted, Thorvaldsen, H. C. Andersen og mange flere, gamle Ex. Moltke, Bregentved, ikke at forglemme, ogsaa Moltke Nytschou kom der.

Moltke Bregentved havde omtrent været forlovet med den ældste Datter Louise, men da Hertugen af Augustenborg saa hende, og forliebede sig i hende, fik han Fortrin, desuagtet var M. B. altid Familiens Ven. Det var ikke tilfældet med Grevinde Moltke født Knuth. Hun bidrog saavel som Danneskjolds til et spændt Forhold, der varede i mange, mange Aar.

1843 døde Enkegrevinden, og dermed indtraadte en stor Forandring i alle Forholdene. Selskabeligheden var afsluttet. Grev Christian fik Holmegaard og Glasværket, Grev Sophus det yndige Nordfeld.

Grev Christian havde købt Esum, og der boede hans Familie om Sommeren, de andre paa Nordfeld, paa begge Stederne har jeg været Gæst, og befundet mig saare vel, en gang sammen med Postinspektør Zarthmann og senere med Schultz og Cand. Fog.

Familien Lautrup, han var Birkedommer og boede paa Christianslund, optog mig i deres Kreds paa den elskværdigste Maade, og hos dem gik jeg ud og ind som en Søn af Huset, og deltog med dem i en meget behagelig Selskabelighed. Desværre døde Lautrup 1845. Der kom da en ny Birkedommer Brun, en meget dygtig og brav Mand, med hvem jeg samlevede i 39 Aar i bedste Forstand, men den gamle inderlige Forbindelse med Lautrup var brudt.

Jeg besøgte Samsø 1 a 2 Gange om Aaret. Kruse var i Førstningen ugift, hans Moder og Søster, nuværende Professorinde Roed, styrede Huset (Ørnslund) for ham. Søsteren var en meget dannet Dame, musikalsk, hvorhos hun malede. Første Gang jeg kom derover, og hørte hende synge gamle danske Viser med hendes dybe Alt, og saa hendes Billeder af Brattingsborg Skov, gjorde det paa denne Ø et dybt Indtryk. Hun lever

endnu, og hendes Mand, Professor paa Kunstakademiet, er en meget elskværdig Personlighed, med hvem jeg har tilbragt mange glade Timer paa Jagt derovre sammen med Skovrider Brem fra Gisselfeld og Nielsen fra Samsø (Parislund). Roed malede for Baron Carl Stampe et Portræt af Brem, der i det hele var en af de rigtige gamle Jægere, afholdt af alle. Jeg har Litografiet af Maleriet, jeg var ude at mede i Sælvigen, medens Brem sad paa en Sten ved Stranden og Skød 2 Harer, der kom ned til ham. Det er Roed og Nielsen, som ses i Baggrunden paa Billedet. Hunden er ikke Brems, men Faderen til denne, som af Grev Christian D. S. var bragt hjem fra England, en dejlig Jagthund, der var med os paa Raunstrup, inden Godset efter Enkegrevindens Død blev solgt til Grüner.

Jeg red jævnlig fra Gisselfeld til Kallundborg, altid om Natten, for om Morgenen at komme med Dampskibet, der gik til Aarhus, det satte os i Land ved Koldby Kaas, hvilket ofte var besværligt i Storm og med Paalandsvind. Saaledes var vi i Havsnød engang Lage, dengang Forvalter paa Hesede, var ridende med mig til Kallundborg. Vi købte dengang Wadstrupgaarden af Dolberg til Grevens forrige Inspektør Knudsen var Liebhaber til Gaarden.

En mere alvorlig Begivenhed var den store Ildebrand i Koldby, hvor Inspektør Kruse blev begravet under en nedstyrtende Skorsten, som længe fængslede ham til Sygelejet, og gjorde ham halt i al hans senere Levetid. Jeg tog straks derover og maatte handle paa egen Haand, da Branddirektøren forlangte Bygningerne flyttede bort fra Grundene, som Beboerne ejede, og ud paa Jordlodderne, som Greven ejede, og de befrygtede, at han skulde benytte sig deraf senere med afgifterne.

Jeg fik beroliget dem, idet jeg paa Grevens Vegne forsikrede dem om, at dette aldrig vilde ske. Pastor Scharling, dengang i Koldby, og Forpagter Lassen paa Bisgaard (Samsøs bedste Land) takkede mig hjerteligt efter det store Møde udenfor Kirkegaardens i Koldby for det Mod og den Takt, hvormed jeg var optraadt. Alle gik tilfredse fra hinanden og begyndte samme Dag at bygge.

Kruse kom sig, og blev i sin Stilling til han døde i 1882.

Paa Gisselfeld var de nuværende Grever som smaa, ligeledes Grev C. D. S.s Døtre, den ældste og bedste af hele Flokken Henny, gift med Colonel Byng i England, den yngste gift med Grev Chr. Moltke paa Lystrup. Generalpostdirektørens 2 ældste Sønner var mine Venner, og er det forhaabentlig endnu. Christian er for nylig bleven 50 Aar gammel.

Sl. Excellence Grev Frederik var en Særling, der ligesom de andre holdt meget af at høre efter Sladder. Hans Formue var kun lille, da jeg kom til ham, men efter Moderens Død i 1843 voksede den hurtigt. Jeg var hans Kornagent, solgte hans Sæd - F. Ex. 1847 alene til Withusen i Næstved for 72.000 Kr., for hvilket Beløb købtes Papirer. Han lovede mig ofte Mæglerkurtage, men jeg venter paa den endnu. I Førstningen af min Tjeneste besøgte Mægler Sünkenberg i København Salgene af hans Kornvarer.

I 1847 døde den bedste af Familien, Grevinde Elisabeth (født Lady Bruuse). Aaret efter døde Christian VIII, og dermed sank Familien Danneskjold Samsøes Stand. Grev Christian mistede Overstaldmesterpladsen og blev Mundskænk. Frederik d. 7. kunde ikke lide ham, og nu kom Krigen, Hertugen og Prindsen af Augustenborgs Oprør, der drev dem og hele deres Familie i Landflygtighed.

1849 overtog jeg Forpagtningen af Rønnede Mølle, en stor hollandsk Vindmølle med 125 Tdr. Land til, og byggede Avlsgaarden, som laa paa Marken, og kaldtes Borupgaarden, op til Møllen, der dengang havde det Privilegium, at ingen ny Mølle maatte bygges indenfor en Mils Afstand fra den. Denne Herlighed varede kun til 1852, da man uden Erstatning frigav Møllenæringen, og derved ødelagde denne.

1850 giftede jeg mig med min velsignede Hustru Anna, født Høyer. Vore kære 5 Børn, 2 Sønner Gustav og Philip samt Døtrene Henriette og Tvillingerne Anna og Marie har altid været os til Glæde, undtagen naar nogen af dem var syg.

Jeg arbejdede af fuld Kraft paa at bringe Rønnede Møllegaard, som den kaldtes indtil Branden 1875, da Møllen tilligemed Gaarden brændte, og Gaarden fik Navnet Christianshøj, idet Møllen ikke blev genopført, i kraftig Stand, hvortil Mølleriet meget bidrog, da Affald derfra aldrig solgtes, men fodredes op. 1870 byggede jeg et Hus paa Møllepladsen og forpagtede Møllen ud. Den første Forpagter var en dygtig Mand, den anden et Fæ, der foranledigede Møllens Brand og megen Ulykke.

Min store Passion for Heste og Tillæg af disse foranledigede min Deltagelse som Dommer i Landmandsforsamlingernes Hingsteskuer i Flensborg, Haderslev, Horsens, Aalborg, Odense og København, samt i 20 Aar i Hingsteskuerne i Sjælland, hvilke Landboforeningerne først privat paabegyndte, men Staten senere overtog og endnu fortsætter.

1856-57-58 rejste jeg sammen med Kammerherre Roepstorph i Meklenborg og købte ædle Heste, senere købte jeg i 20 Aar Føl i Hannover og Oldenburg for Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme.

1859 byggede jeg en Vandmølle paa Borupladden med et 14 Alen højt Vandhjul med Overfaldsvand og med 2 a 3 Mølle damme, for at støtte Vindmøllen under Vindstille Perioder.

1875 byggede jeg med min Søn Philips Hjælp Avlsgaarden Christianshøj, der blev et smukt hensigtsmæssigt Hjem. Landbruget betalte sig ikke, uagtet jeg havde en Aarlig ekstra Indtægt af mindst 1000 Kr.

1858 blev jeg Landvæsenskommissær og 1869 Forligskommissær, hvilke Stillinger jeg varetog indtil 1885, da jeg afstod Forpagtningen, efter forgæves at have søgt Afgifterne nedsat, og flyttede til København.

Mine 2 yngste Søstre Caroline og Hansine blev, først sidstnævnte, og da hun døde, førstnævnte gift med Konsul C. B. Benzon, Stubbekøbing. Der var kun Børn af første Ægteskab, nemlig Sønnerne Lorentz, Boye og Hans samt Datteren Marie, gift med Erik Pontoppidan i Hamborg.

Efterfølgende tekst er skrevet og tilføjet af justitsråd J. F. Smidths søn, arkitekt Philip Smidth, da denne i 1929 har genskrevet faderens erindringer

Da det nu er 43 Aar siden at Faderen skrev omstaaende Livserindringer, og Forholdene i denne Tid er fjernede endnu mere fra de Forhold, hvorunder han oplevede sin Barndom og Ungdom, skal jeg her tilføje nogle faa Erindringer om, hvad han Tid efter anden har fortalt, idet jeg formentlig er den eneste, der kan mindes disse Smaating.

Faderen blev som før nævnt født d. 7. Oktober 1815, altsaa kort efter Napoleonskrigenes Afslutning, paa hvilken Tid alle Forretningsforhold var i Opløsning, hvorfor det var meget forstaaeligt, at hans Fader kom i økonomiske Vanskeligheder, saa meget mere som han nok var en meget flot Mand, der gerne vilde køre med 4 Heste og lignende. Disse Tendenser bidrog nok ogsaa til at bringe ham i et mindre godt Forhold til Gehejmekonferensraadinde Classen.

Faderen kom som Barn i Huset hos Rektor Trojel ved Nykøbing Latinskole, men der var vist ikke nogen videre god Forstaaelse imellem dem. Han sagde engang, at naar han kom til at drømme om Rektor Trojel, vidste han altid, at der ventede ham noget ubehageligt.

I Skolegaarden var der en gammel Brønd, som var overdækket og skjult. Da der en Dag kom en Vogn ind i Gaarden, traadte den ene af Hestene igennem dette Brønddække og kom til Skade. Det kunde han ikke glemme, han holdt jo saa meget af Hestene.

Ved Indsejlingen til Grønsund var der anlagt en Skanse for at hindre Englændernes Indtrængen, ligesom der har været saa mange andre Steder. Nu ligger disse kun som græsbevoksede Bakker, men i hans Barndom var de endnu forsynede med Kanoner. Krudt maa der jo ogsaa have været, thi han og Kammeraterne fik ladet og affyret en Kanon, hvilket voldte megen Forskrækkelse i Omegnen. Man havde jo endnu ikke glemt Krigsperioden.

Ved Tromnæs paa Kysten mod Østmøn var der af General Classen opført en Pavillon. Den mindedes han fra sin Ungdom med Begejstring, og han omtalte en Inskription, som han godt kunde lide. Der stod 'Wehr Ruhe sucht, der komt zu mir, Wehr Unruhe bringt, der bleibt von hier'. I den Bog om Generalmajor Classen, som Fideikommisset har ladet udgive ved Frøken Paludan Müller, er denne Indskrift anført paa Mangelfuld Maade, men den findes maaske ikke mere i sin Helhed.

Studentereksamen kunde dengang kun tages ved Universitetet, saa i den Anledning maatte han tage til København. Da han senere boede herinde for at tage dansk juridisk Eksamen, havde han Bopæl paa Hotel du Nord, som laa der, hvor Magasin du Nord nu er beliggende. Det var formentlig et stort Hotel, hvor der boede mange unge Mennesker, han var generet af de mange Besøg og den megen Uro, som hindrede Læsningen.

I en af hans Ferier skulde han sejle hjem til Falster med en Jagt, som formodentlig skulde hente Brænde fra det Classenske Fideikommiss Skove. Da Skuden kom til Dragør, viste den sig at være saa utæt, at den maatte hales paa Land for at repareres. Der

kom derfor ikke andet ud af den Ferie, end et Ophold i Dragør og Rejsen frem og tilbage, men han trøstede sig med at iagttage de smukke Solopgange og de store Flokke af Ænder, som man mødte.

Han kom altsaa ifølge sine Optegnelser først til Svendstrup og senere til Gisselfeld. Den gamle Grev Frederik Danneskjold var som omtalt meget sær og meget svag. Han rystede over hele Kroppen. Naar Sekretæren om Aftenen sad ved sit skriftlige Arbejde, satte Greven sig gerne i den samme Sofa, hvor han ved sin Rysten virkede meget generende. Efterhaanden faldt Greven i Søvn, men naar Tjeneren regelmæssigt Kl. 12 Midnat kom ind med deres Risengrød, som det var Skik at nyde paa den Tid, for Greven op, purrede sig i Haaret, og udtalte sig om det udrettede betydelige Arbejde.

Greven lagde Mærke til alle Smaating, og gav gerne Folk Øgenavne, der passede til deres Maade at være paa. Der var F. Ex. en Arbejdsmand, som trak noget langsomt paa Benene, syntes han. Ham kaldte han Per Gestunder (giv Stunder). Han holdt egentlig meget af Børn, og gik gerne med nogle Godter i Lommen, som han gav til dem, han syntes om. En Dag, da han fulgtes med 3 smaa Piger, gav han dem Svedsker, men formanede dem om, ikke at synke Stenene. Pludselig raabte den ene med Rædsel i Stemmen 'Min smøjte ner Deres Ekselens'.

Et Bravurnummer var det, naar Greven skulde ansætte Præster eller Skolelærere. De maatte da tale og synge for ham paa Prøve, medens han i Riddersalen vandrede op og ned med Haanden stukken indenfor Kalvekrøset.

Efterhaanden maatte Faderen besørge og tilse alt, hvad der foregik af Arbejder paa Godset, baade ved Bygninger, Skove, Tørvemoser, Teglværker, Glasværket paa Holmegaard m.m., og han følte naturligvis, at han manglede den fornødne Indsigt deri. Hvad der desuden gjorde Arbejdet vanskeligt, var den Fattigdom og Smaalighed, der herskede. Han har saaledes fortalt, at der opmuredes Skillerum af Tørv, fordi man manglede Mursten.

Imidlertid kunde han i denne Stilling optræde med megen Autoritet. Det hændte saaledes, at en Bondemand havde en meget glubsk Hund, som overfaldt de forbigaaende, og som endogsaa sprang op og bed hans Hest. Det var nu at angribe ham paa et ømt Punkt. Efter flere Gange at have paalagt Manden at holde Hunden bunden, tog han sit Gevær med, og da den igen angreb ham, skød han den fra Hesten. Det kan kun en særlig god Rytter gøre. Bonden hævnede sig ved at lade Hunden ligge paa Vejen

En Hovedadspredelse paa Gisselfeld ligesom paa andre Godser var Jagten. Der var meget Vildt, og navnlig, naar der kom fornemme Gæster, blev der afholdt store Klappjagter, hvorved Sekretæren jo maatte repræsentere den svagelige Greve. Det var paa den Tid en Hovedsag, at vaage over, at man i alle Situationer indtog skønne Stillinger. Naar Jægerne saaledes var stillede paa deres Poster, søgte de at overgaa hinanden ved maleriske Attituder.

Der skete paa den Tid meget Krybskytteri, selv Skovridere Brem vilde gerne skyde det vildt, som han skulde levere til Grevens Bord, inde paa Naboernes Revirer. Det gik gerne til paa den Maade, at han kørte i sin lille Vogn gennem Skoven, og havde sin Karl

ved Siden. Naar han saa fik nedlagt et Dyr, lod de det ligge, indtil Mørket faldt paa, saa tog Karlen ud for at hente det. Brem handlede ogsaa med Jagtgeværer paa den Maade, at han laante de højbaarne Herrer Geværet, og stillede dem under Jagten paa en saa god Post, at de fik nedlagt meget Vildt. De fik da saa stor Tillid til Bøssen, at de købte den. I Næstved boede en god Bøsssemager Rohding, og det var ham, der leverede Gevæerne.

Man færdedes dengang næsten altid til Hest, fordi Vejene var saa slette, og talrige er de Fortællinger, som man har hørt om disse lange Rideture, som jo stillede store Krav til baade Hestens og Rytterens Udholdenhed.

Naar en fin ung Mand skulde ud mellem Folk, optraadte han i blaa Livkjole med blanke Knapper og med en indvendig Spænderem for at fremhæve Figuren, samt gule Hjorteskindes Ridebenklæder, der var saa snævre, at de maatte trækkes paa, før de var helt tørre, naar de var bleven vaskede. Endelig havde han halvlange Ridestøvler med en Kvast foran. Saaledes optraadte Faderen paa Børsen, naar han skulde forhandle om Salget af Godsets Korn, idet Fæsteafgifterne jo blev erlagte i Kornleveringer.

I København havde Greven en Gaard, nemlig Amaliegade No. 5, hvor Faderen havde sine Aftrædelsesværelser. I denne Ejendom var en Portner Paulsen, tidligere Postbud. Han havde 2 Sønner, som ofte opvartede Faderen, naar han overnattede derinde. Det var Emil og Olaf Paulsen, de senere saa bekendte Skuespillere.

Da Treaarskrigen var ved at bryde ud, opstod det Rygte, at Hertugen af Augustenborg opholdt sig paa Gisselfeld. Det foranledigede, at en ophidset til dels bevæbnet Folkehob trængte ind paa Slottet, og undersøgte alle Rum, idet de opbrød lukkede Døre og Skabe m.m.

Faderen var bortrejst den Dag, men ogsaa i hans Værelser trængte man ind. Hans Bolig laa i en særskilt Bygning, ikke i selve Slottet. Da man intet fandt i Bygningerne, undersøgte man Omgivelserne. Man gik saa vidt, at man skød op i Allétræerne, hvor der fandtes mørke Punkter mellem Grenene. Det vil heraf fremgaa, i hvilken vanskelig Stilling Familien Danneskjold Samsø kom ved sit Slægtsskab med Hertugen af Augustenborg.

Endnu et Par Historier om Rideture og Rejser.

Det hændte, at Inspektør Kruse ved en Fejltagelse havde opgivet alt for stort Kvantum Korn, som kunde sælges fra Samsø. Denne fejlagtige opgivelse var gaaet videre til en Købmand i Nakskov, som havde købt Partiet. For nu ikke at blive tvungen til at levere mere Korn, end der virkelig fandtes, skulde den Del deraf, som var opgivet for meget, købes tilbage, uden at den paagældende Købmand fik det at vide.

For at komme i Forbindelse med en anden Købmand, som skulde besørge Tilbagekøbet, rejste Faderen til Hest til Nakskov, og kom der til midt om Natten i Mulm og Mørke. Aftalen blev truffen, og han tog derfra før Dag gry. Da han nogle Aar senere kom til Nakskov, og havde den paagældende Ridehest tillige med en anden Hest spændt for Vog-

nen, prøvede den at svinge ind ad Porten til den Købmandsgaard, hvor han havde været om Natten, skønt Hesten ikke havde været i Nakskov mere end den ene Gang. Det er et Eksempel paa mærkelig Stedsans.

En anden Gang, da Faderen i Bælgmærke kom kørende fra Ringsted, kørte han ved et Vejsving i Grøften. Han faldt ud af Vognen, og inden han kunde komme op igen, idet han var i en svær Pels, trak Hestene Vognen op af Grøften og løb hjemad med den. Der var lang Vej hjem, han maatte se at finde anden Befordring. Han trak derfor Pelsen af, og puttede den ind under en Stenkiste, der var i Nærheden. Derpaa tog han en af de Heste, der stod tøjrede i Nærheden, trak Pælen op af Jorden, og lavede en Tømme af Tøjret, satte sig op paa den bare Hest, og red hjemad. Han naaede dog ikke helt hjem paa den Maade, idet man paa Gaarden Hesede var bleven opskræmt ved, at se hans Heste med den tomme Vogn løbe forbi. Man maatte jo antage, at han var kommen til Skade, hvorfor Forvalteren Stenslev var kørt ud for at søge efter ham. Paa den Maade slap han for at holde sit Indtog paa Gisselfeld paa en bar Hest uden Ridetøj.

Det var i Aarene 1836 til 1847 at Faderen var paa Gisselfeld. Der er siden den Tid gjort mange store Opfindelser til Lettelse af Samfærdselen, men man kendte dog allerede Dampskibe. Han fortalte blandt andet om disse afløsere af Sejlsmakkerne, at man fandt det højest Latterligt, da der angaaende Dampskibet Caledonia, som var det første der gik mellem Lübeck og København, blev angivet et bestemt Klokkeslet for Ankomst. Tidligere maatte man nøjes med Angivelse af Dagen, og den passede endda langtfra altid.

København d. 9. Marts 1919
Philip Sørensen.